

XIII Ogólnopolska Konferencja Naukowa
z cyklu:

Żydzi wschodniej Polski
Seria III

ŻYDZI EUROPY WSCHODNIEJ: REINTERPRETACJE DZIEDZICTWA

ŻYDOWSKIE PODRÓŻE, ŻYDOWSCY PODRÓŻNICY W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

Osobowości – teksty – świadectwa

colloquia
orientalia
bialostocensia
LITERATURA/HISTORIA

27-28 maja 2024 roku
Białystok

PROGRAM

Miejsce obrad:

Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego, Muzeum Pamięci Sybiru

 **Wydział
Filologiczny**

UNIwersytet w Białymstoku

 KSIĄŻNICA
PODLASKA
im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku

 **MUZEUM
PAMIĘCI
SYBIRU**

Na okładce: Samuel Hirszenberg (1865–1908), *Capri*, 1901

KATEDRA BADAŃ FILOLOGICZNYCH „WSCHÓD – ZACHÓD”
WYDZIAŁ FILOLOGICZNY UNIWERSYTETU W BIAŁYMSTOKU
KSIĄŻNICA PODLASKA IM. ŁUKASZA GÓRNICKIEGO W BIAŁYMSTOKU
MUZEUM PAMIĘCI SYBIRU

XIII Ogólnopolska Konferencja Naukowa
z cyklu:

Żydzi wschodniej Polski. Seria III:

**ŻYDZI EUROPY WSCHODNIEJ:
REINTERPRETACJE DZIEDZICTWA**

Temat spotkania:

**ŻYDOWSKIE PODRÓŻE,
ŻYDOWSCY PODRÓŻNICY
W EUROPIE
ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ**
Osobowości – teksty – świadectwa

PROGRAM

colloquia
orientalia
bialostocensia

LITERATURA/HISTORIA

BIAŁYSTOK • 27–28 maja 2024 roku

SZCZEGÓŁOWE ZAGADNIENIA BADAWCZE KONFERENCJI:

- Podróże Żydów z Europy Środkowo-Wschodniej i ich świadectwa.
- Wybitne osobowości żydowskich podróżników.
- Podróż jako forma egzystencji: między rytuałami codzienności a koniecznością.
- Literackie, prasowe, dokumentalne świadectwa podróży.
- Żydzi jako podróżnicy do Erec Israel i na Bliski Wschód.
- Europa Zachodnia jako cel podróży Żydów z Europy Środkowo-Wschodniej.
- Rosja i Bałkany jako temat świadectw podróżniczych Żydów.
- Żydowskie podróże międzykontynentalne: Ameryka, Azja, Afryka, Australia.
- Podróże dobrowolne, podróże przymusowe: historyczne.
- Językowe wymiary podróży żydowskich.
- Żydzi z innych krajów postrzegani oczyma żydowskich podróżników.
- Żydowski podróżnik w relacjach świadków epoki.
- Polityczne i religijne aspekty żydowskich doświadczeń podróżniczych.
- Podróże europejskich Żydów a doświadczenie Zagłady.
- Artystyczne odbicia podróży: malarstwo, film, teatr, muzyka, inne.
- Podróże do oraz z Białegostoku, Podlasia, Wielkiego Księstwa Litewskiego.

PLAN OBRAD KONFERENCJI

27 maja: poniedziałek

9.00–14.00 – obrady plenarne w Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego
14.00–15.00 – przerwa obiadowa
15.00–19.00 – obrady w Sekcji I i Sekcji II

28 maja: wtorek

9.00 – zbiórka pod wejściem głównym do Książnicy Podlaskiej i przejazd do Muzeum Pamięci Sybiru
9.30 – powitanie
9.40–11.00 – obrady
11.00–12.00 – panel
12.00–13.30 – zwiedzanie Muzeum Pamięci Sybiru z przewodnikiem

Języki konferencji: polski, języki kongresowe.

Czas wystąpień: maksymalnie 20 minut.

Delegacje: będą stemplowane 1 dnia sesji w Książnicy Podlaskiej.

Materiały z sesji w roku 2024 zostaną opublikowane w roku 2025 w Naukowej Serii Wydawniczej „Colloquia Orientalia Białostocensia” (jako XIV tom „Studiów Żydowskich”), wydawanej przez Książnicę Podlaską oraz Katedrę Badań Filologicznych „Wschód–Zachód”.

KOMITET ORGANIZACYJNY KONFERENCJI

- Prof. **Jarosław Ławski**, Katedra Badań Filologicznych „Wschód–Zachód”, Wydział Filologiczny UwB – *Przewodniczący*
- Dyr. **Beata Zadykowicz**, Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego
- Prof. **Anna Janicka**, Katedra Filologicznych Badań Interdyscyplinarnych UwB
- Dr hab. **Jacek Partyka**, Zakład Literatur Ameryki Północnej UwB
- Dr **Ewelina Feldman-Kołodziejuk**, Uniwersytet w Białymstoku
- Dr **Joanna Wildowicz**, Uniwersytet w Białymstoku
- Dr **Łukasz Zabielski**, Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego
- Dr **Kamil K. Pilichiewicz**, Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego
- Dr **Michał Siedlecki**, Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego

KOMITET NAUKOWY CYKLU BADAWCZEGO „ŻYDZI EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ”:

- Prof. **Lucyna Aleksandrowicz-Pędich** – Uniwersytet SWPS w Warszawie
- Dr **Helena Datner** – Żydowski Instytut Historyczny w Warszawie
- Prof. **Alan Duben** – Uniwersytet w Stambule, Turcja
- Dr **Anna Frajlich** – Nowy Jork, Stany Zjednoczone
- Pani **Jolanta Gadek** – Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego
- Pan **Mark Halpern** – Nowy Jork, Stany Zjednoczone
- Prof. **Daniel Kalinowski** – Akademia Pomorska w Słupsku
- Pan **Ryszard Löw** – Tel-Awiw, Izrael
- Prof. **Jarosław Ławski** – Uniwersytet w Białymstoku
- Prof. **Dariusz Konrad Sikorski** – Uniwersytet Gdański
- Prof. **Maciej Tramer** – Uniwersytet Śląski w Katowicach
- Pani **Alena Yavorska** – Muzeum Literatury w Odessie
- Dr **Tomasz Wiśniewski** – Stowarzyszenie Muzeum Żydów Białegostoku

KOMITET ORGANIZACYJNY OKN „ŻYDZI WSCHODNIEJ POLSKI” Seria XIII: ŻYDOWSKIE PODRÓŻE, ŻYDOWSCY PODRÓŻNICY W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

Katedra Badań Filologicznych „Wschód–Zachód”
Wydział Filologiczny Uniwersytetu w Białymstoku
Plac NZS-u 1, 15-420 Białystok
Tel. +48 664 057 370 lub 85 745 74 68,
jlawski@wp.pl, j.lawski@uwb.edu.pl

Samuel Hirszenberg (1865–1908), *Z Jerozolimy*, po 1907 r.

27 MAJA 2024 (PONIEDZIAŁEK)

Miejsce obrad: Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego,
Gmach Główny, ul. M. Curie-Skłodowskiej 14a, VI piętro, Sala Audytoryjna
Od godz. 15.00 do 19.00 także Sala Galeria na parterze

I. UROCZYSTA INAUGURACJA KONFERENCJI

Godz. 9.00–9.20

Otwarcie Konferencji „Żydowskie podróże, żydowscy podróżnicy”

Powitanie gości: Prof. **Jarosław Ławski** (UwB, Białystok)

Dyr. **Beata Zadykowicz** (Książnica Podlaska)

Prof. **Wojciech Śleszyński** (Muzeum Pamięci Sybiru)

Otwarcie Konferencji: Dr **Monika Szablowska-Zaremba** (KUL, Lublin)

Informacje organizacyjne: Dr **Łukasz Zabielski** (Książnica Podlaska)

II. OBRADY PLENARNE – Część I

Godz. 9.20–11.20

Prowadzenie: Dr hab. **Beata Bolesławska-Lewandowska**, prof. IS PAN (Warszawa)

Dr hab. **Jacek Partyka** (UwB, Białystok)

1. Dr hab. **Andrzej P. Kluczyński**, prof. ChAT (Warszawa)
Motyw wędrówki po pustyni w Biblii hebrajskiej
2. Pan **Philip E. Steele** (Warszawa)
Podróże do Erec Israel Eliezera Mordechaja Altschulera z Suwałk
3. Prof. **Grzegorz Moroz** (UwB, Białystok)
„Moja podróż do Rosji” (1932) Antoniego Słonimskiego a opozycja swój/obcy (insider/outsider)
4. Dr hab. **Joanna Sadowska**, prof. UwB (Białystok)
Białystok na szlaku migracji Żydów po II wojnie światowej
5. Dr **Tomasz Wiśniewski** (Społeczne Muzeum Żydów Białegostoku)
Niestniejące, mniejsze cmentarze żydowskie – macewa malowana

Dyskusja: 11.00–11.20

Przerwa: 11.20–11.40

III. OBRADY PLENARNE – Część 2

Godz. 11.40–14.00

Prowadzenie: Kustosz **Anna Lebet-Minakowska** (Muzeum Narodowe w Krakowie)
Prof. **Anna Janicka**, (UwB, Białystok)

1. Prof. **Joel J. Janicki** (Soochow University, Tajpej)
Żydzi w podróżach historycznych po ziemiach polskich Juliana Ursyna Niemcewicza
[referat po angielsku online]
2. Dr hab. **Kornelia Ćwiklak**, prof. UAM (Poznań)
„Najsmutniejszy widok przedstawiają polskie wsie”. Heinrich Heine i jego podróż do Polski
3. Dr hab. **Dariusz K. Sikorski**, prof. UG (Gdańsk)
Podróże żydowskie: antropologia, media, literatura (wokół wypraw Beniamina i „odysei” etnograficznych)
4. Prof. **Daniel Kalinowski** (UP, Słupsk)
Wielkie nadzieje i wielkie rozczarowania. Ameryka Szaloma Asza
5. Dr hab. **Anna Szawerna-Dyrszka**, prof. UŚ (Katowice)
Retoryka wykluczenia w międzywojennych wileńskich czasopismach akademickich

Dyskusja: 13.40-14.00

IV. PRZERWA OBIADOWA

Godz. 14.00–15.00

Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku

V. SEKCJA I – część pierwsza obrad

Sala Audytoryjna na VI piętrze

Godz. 15.00–17.00

Prowadzenie: Prof. **Daniel Kalinowski** (AP, Słupsk)
Dr hab. **Maciej Tramer**, prof. UŚ (Katowice)

1. Dr hab. **Beata Bolesławska-Lewandowska**, prof. IS PAN (Warszawa)
„Nieoficjalna nasza kolonia nad Morzem Śródziemnym”, czyli Zygmunta Mycielskiego notatki z podróży do Izraela
2. Dr **Monika Szablowska-Zaremba** (KUL, Lublin)
Podróże dziennikarki Pauliny Appenszlak
3. Kustosz **Anna Lebet-Minakowska** (Muzeum Narodowe w Krakowie)
Z historii kolekcjonerstwa. Żydowskie podróże biznesowe
4. Dr **Joanna Tomalska-Więcek** (Białystok)
Podróżnicy, emigranci i tułacze. Artyści żydowscy w Białymstoku
5. Dr **Paweł Wojciechowski** (UWB, Białystok)
Podróż po inspirację. Casus artystów szwedzkich pochodzenia żydowskiego

Przerwa: 16.40–17.00

VI. Sekcja I: część druga obrad

Godz. 17.00–18.30

Prowadzenie: Dr hab. **Anna Szawerna-Dyrszka**, prof. UŚ (Katowice)
Dr hab. **Dariusz K. Sikorski**, prof. UG (Gdańsk)

1. Prof. **Adam Regiewicz** (UJD, Częstochowa)
Dwie żydowskie podróże z przystankiem w Częstochowie
2. Dr hab. **Maciej Tramer**, prof. UŚ (Katowice)
Herosi i dezterterzy
3. Mgr **Marta Pietruszko** (Galeria Słędzińskich w Białymstoku)
Znalezisko ze strychu Synagogi Cytronów – artefakty z życia białostockiego getta

Dyskusja: 18.00–18.30

V. SEKCJA II – część pierwsza obrad

Galeria Parter Książnicy Podlaskiej

Godz. 15.00–17.00

Prowadzenie: Dr hab. **Andrzej P. Kluczyński**, prof. ChAT (Warszawa)
Dr **Ewelina Feldman-Kołodziejuk** (UwB, Białystok)

1. Prof. **Beata Tarnowska** (UWM, Olsztyn)
Pośmiertne podróże Brunona Schulza
2. Dr **Magdalena Tarnowska** (UKSW, Warszawa)
W kręgu Szkoły Rzemiosł Artystycznych „Becalel” w Jerozolimie. Obraz Bliskiego Wschodu w twórczości malarzy – podróżników: Abrahama Neumanna (1873–1942), Efraima Mojżesza Liliena (1874–1925), Wilhelma Wachtla (1875–1952) i Józefa Budki (1888–1940)
3. Dr **Kinga Fink** (UR, Rzeszów)
Motyw podróży w korespondencji Stanisława Bursy z polskimi muzykami pochodzenia żydowskiego
4. Dr **Agnieszka Trześniewska-Nowak** (UMCS, Lublin)
Transcendentalne podróże Etgara Kereta
5. Dr hab. **Jacek Partyka** (UwB, Białystok)
„Życia tutaj nie można brać za pewnik”: Saula Bellowa podróż do Jerozolimy

Przerwa: 16.40–17.00

VI. SEKCJA II – część druga obrad

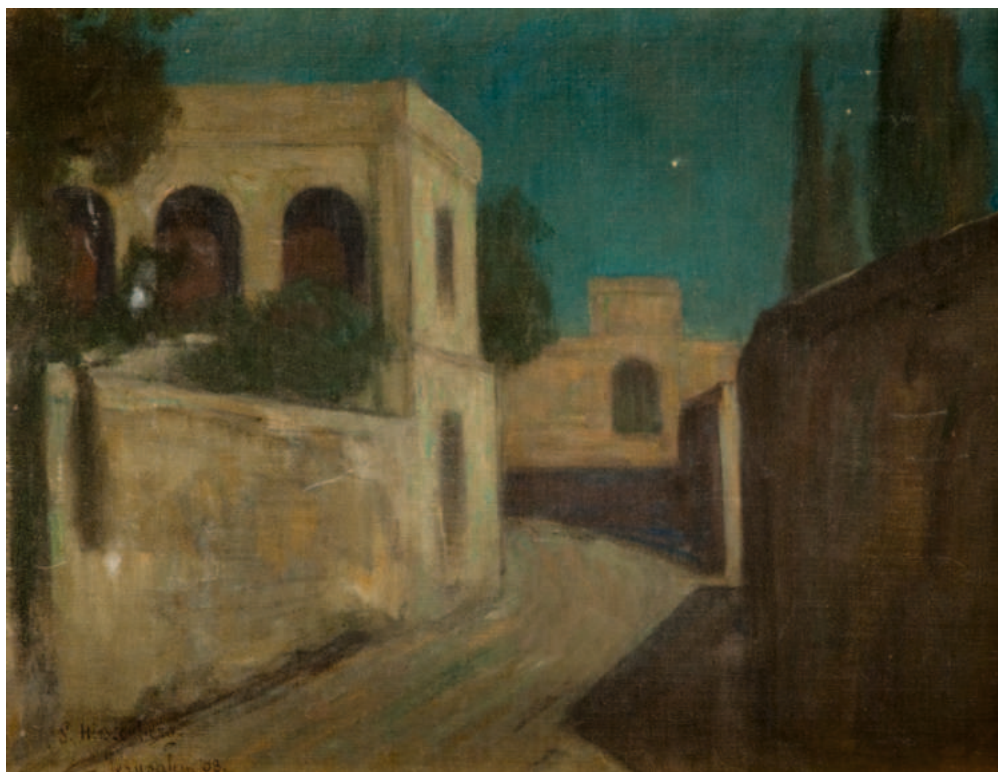
Godz. 17.00–18.30

Prowadzenie: Dr **Monika Szablowska-Zaremba** (KUL, Lublin)
Dr hab. **Joanna Sadowska**, prof. UwB (Białystok)

1. Dr **Ewelina Feldman-Kołodziejuk** (UwB, Białystok)
W poszukiwaniu żydowskiej obecności – podróż po Polsce Mordechaja Canina („Przez ruiny i zgłiszcz”) i Piotra Pytlakowskiego („Strefa niepamięci”)
2. Dr **Kamil K. Pilichiewicz** (Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego)
Michała Głowińskiego podróże sentymentalne przez Paryż i Niderlandy
3. Dr **Nina Taylor-Terlecka** (Oxford, Wielka Brytania)
Podróże Józefa Wittlina [czyta prof. Anna Janicka]

4. Dr **Tomasz Butkiewicz** (Berlin, Niemcy)
Podróże w jedną stronę. Żyd bliski sąsiad, a mimo to obcy i niechciany. Migracje z przymusu – polski marzec 1968
5. Dr **Tomasz Butkiewicz** (Berlin, Niemcy)
Drogi do Auschwitz. Stella Goldschlag (1922–1994) sprawca i ofiara w jednej osobie [rec. film *Stella. A life*, reż. Kilian Riedhof]

Dyskusja: 18.40–19.00

Samuel Hirszenberg (1865–1908), *Jerozolima*, 1908

Henryk Heine (1797–1856), *O Polsce*,
przeł. Stanisław Rossowski (1861–1940), Złoczów 1924

28 MAJA 2024 (WTOREK)

Miejsce obrad: Muzeum Pamięci Sybiru
ul. Węglowa 1, Białystok

Godz. 9.00 – Zbiórka pod Książnicą Podlaską (ul. M. Curie-Skłodowskiej 14 a: wejście główne) i przejazd busem do Muzeum Pamięci Sybiru (ul. Węglowa 1)

VII. OBRADY PLENARNE

Sala audiowizualna

Godz. 9.30

Powitanie w Muzeum Pamięci Sybiru:

Prof. dr hab. **Wojciech Śleszyński** – Dyrektor Muzeum Pamięci Sybiru

Godz. 9.40–11.00

Prowadzenie: Prof. **Daniel Kalinowski** (UP, Słupsk)

1. **Anna Pyżewska** (Muzeum Pamięci Sybiru)
Wojenne losy Pauliny i Artura Włodawerów
2. Dr **Joanna Wildowicz** (UwB, Białystok)
„Odziany kurzem wojny”. Z Białegostoku przez Szanghaj do Ziemi Obiecanej. Z pamiętnika podróży Samuela Iwry.
3. Dr **Michał Siedlecki** (Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego)
„Wszystko zależy od przypadku Józefa Rozewicza: na tropie jego zesłań i podróży”

Przerwa: 10.50–11.00

VIII. PANEL:

Żydowskie drogi na wschód: zesłańcy i podróżnicy

Godz. 11.00–12.00

Prowadzenie: Prof. **Jarosław Ławski** (UwB, Białystok)

Udział biorą pracownicy Muzeum Pamięci Sybiru oraz uczestnicy Konferencji

IX. ZWIEDZANIE MUZEUM PAMIĘCI SYBIRU

Godz. 12.00–13.30

Przewodnik: dr Marcin Zwolski

X. ZAMKNIĘCIE KONFERENCJI

Wojciech Grabowski (1850–1885), *Żyd wieczny tułacz*, rysunek, 1876

Materiały z sesji w roku 2024 zostaną opublikowane w Naukowej Serii Wydawniczej „Colloquia Orientalia Bialostocensia” w 2025 roku (jako XIV tom „Studiów Żydowskich”), wydawanej przez Książnicę Podlaską oraz Katedrę Badań Filologicznych „Wschód–Zachód”.

Informacja o publikacji:

Publikacja ma charakter monografii naukowej recenzowanej i punktowanej, wydanej w wydawnictwie z listy MNiSW.

Prosimy o nadsyłanie tekstów w nieprzekraczalnym terminie **do 30 listopada 2024 roku** na adres: **jlawski@wp.pl**. Wymagania wobec tekstów:

- Teksty od 10 do 30 stron maszynopisu, przypisy dolne, polskie.
- Prosimy o (mile widziane) ilustracje dobrej jakości.
- Do tekstu dołączamy w kolejności następującej:
 - Bibliografię: od 10 do 30 pozycji.
 - Streszczenie (polskie i/lub angielskie) z przetłumaczonym tytułem i przetłumaczoną afiliacją autora.
 - Słowa-klucze (w zależności od tekstu referatu: polskie, angielskie).
 - Notę o autorze: ½ strony (imię nazwisko, stopień, tytuł, miejsce pracy, zainteresowania, główne publikacje, projekty, hobby, miejsce zamieszkania).

Prosimy o podanie na pierwszej stronie pod afiliacją numeru ORCID pracownika.

colloquia
orientalia
bialostocensia

LITERATURA/HISTORIA

Jan Szewczyk, Muzeum Pamięci Sybiru

XIII KONFERENCJA „ŻYDZI WSCHODNIEJ POLSKI: ŻYDOWSKIE PODRÓŻE, ŻYDOWSCY PODRÓŻNICY” PROGRAM

Białystok 2024

Opracowanie: Jarosław Ławski

Współpraca redakcyjna: Dorota Pastorczyk-Serwatka

Skład i oprac. graficzne: Ewa Frymus-Dąbrowska

Druk: Wydawnictwo PRYMAT, Mariusz Śliwowski